

Naujoji viešoji vadyba kaip studijų objektas

Kęstutis Masiulis

*Mykolo Romerio universitetas
Valakupių g. 5, LT-10101 Vilnius*

Kauno technologijos universiteto Socialinių mokslų fakulteto Viešojo administravimo katedra tęsia savo mokslinių tyrimų, skirtų viešojo sektoriaus veiklos analizei, publikavimą. Greta ankstesnių dviejų monografijų [2, 3] pasirodė mokomoji knyga, skirta pristatyti naująją viešąją vadybą [1]. Kaip ir ankstesnių, taip ir šio leidinio atsakinguoju redaktoriumi yra vienas produktyviausių viešojo sektoriaus valdymo tyrėjų Lietuvoje profesorius Alvydas Raipa, o leidinio skyrius rašė net 24 autoriai iš įvairių Lietuvos universitetų.

Naująją mokomąją knygą sudaro keturios dalys, kurių pirmoji skirta pristatyti naujosios viešosios vadybos paradigmą, antroji – aptarti naująją viešąją vadybą kaip į rezultatus orientuotą valdymą, trečioji – analizuoti visuomenės dalyvavimą valdyme, o ketvirtoji – pristatyti kai kuriuos praktinio naujosios viešosios vadybos taikymo atskiruose sektoriuose aspektus. Tokia knygos struktūra yra visiškai logiška, o ir mokymo tikslams toks turinys yra akivaizdžiai tinkamas. Tačiau didelis autorių skaičius neišvengiamai suponavo tam tikrą požiūrių ir metodologinių nuostatų prieštarumą, o neretai ir turinio pasikartojamumą, ypač pakartojant esmines naujosios vadybos nuostatas, istorinės raidos tarpsnius, geografinio naujosios viešosios vadybos plitimo trajektorijas ir klasikų bei jų fundamentaliuosius teiginius. Kita vertus, studijuojantiems požiūrių ir metodologinių nuostatų įvairovė, ir ypač tas svarbiausių principinių nuostatų bei teiginių vienas kitas pasikartojamumas, kuriuos kartais galima išvelgti, gali būti ir savotišku privalumu, leidžiančiu studijuojantiems geriau suprasti tokio sudėtingo ir daugiašalio reiškinio, koks šiandiena yra naujoji viešoji vadyba, vertinimų įvairovę ir įsidėmėti pagrindinius teiginius.

Dėl minėtų aplinkybių aptariamoji knyga visgi yra labiau receptuotina kaip autorių straipsnių tematinis rinkinys, nei kaip nuosekli ir į mokomąjį turinį sukomponuota mokomoji priemo-

nė. Tačiau tai tikrai nesumenkina jos turinio. Dar daugiau, ši knyga yra vertinga ne tik savo edukologiniais siekiais, bet ir analitiniu, taip pat ir poleminiu turiniu – ir kaip mokslinių straipsnių rinkinys, ir kaip praktinis-metodologinis leidinys viešojo sektoriaus praktikams, besigilinantiems į savo veiklos raidos tendencijas bei galimas atsinaujinimo alternatyvas.

Pirmoji knygos dalis sudaryta iš penkių straipsnių ir pradedama V. Domarko naujosios viešosios vadybos raidos kritine analize, prieinančia prie išvados apie naujosios viešosios vadybos principų naudingumą valstybės valdymo reformoms, kartu reikalaujant kitų šalių patirtį vertinti ir perimti kritiškai. A. Raipos straipsnyje aptariama naujosios viešosios vadybos paradigma ir jos taikymo galimybės, ypač efektyvinant viešojo sektoriaus veiklą. V. Smalskys analizuoja naujosios viešosios vadybos raidą kontinentinėje Europoje. A. Raipos ir J. Staponkienės straipsnyje analizuojama strateginio valdymo situacija šiuolaikiniame viešajame sektoriuje. Pirmąją dalį pabaigia J. Palidaukaitės straipsnis „Etiniai iššūkiai viešajai vadybai“.

Antroji mokomosios knygos dalis atveria B. Melniko straipsniu „Strateginiai sprendimai ir nauji iššūkiai viešajai vadybai žiniomis grindžiamoje visuomenėje“, kuriame jis daugiausiai nagrinėja viešosios vadybos tobulinimo ir žiniomis grindžiamos visuomenės kūrimo aspektus Europos Sąjungos erdvėje. Kito skyriaus autorė J. Juralevičienė nagrinėja naujosios viešosios vadybos požiūrį į valstybės tarnybos sistemą. Pirmųjų dviejų autorių darbus sintetiškai sujungia E. Chliwicko straipsnis, kuriame nagrinėjamas viešojo sektoriaus žmogiškųjų išteklių potencialo plėtojimas Europos Sąjungos geografinėje ir reglamentų erdvėje. Valstybės tarnybos problemų analizę toliau pratęsia Vytauto Didžiojo universiteto docentas S. Pivoras, kuris knygoje aptaria inovacinės tarnybinės veiklos galimybes viešajame sektoriuje. Šią dalį užbaigia I. Segalovienės ir R.

Šnapštienės straipsnis, kuriame pristatoma viešojo administravimo stebėsenos ir vertinimo sistema, bei jos vaidmuo, siekiant valdymo rezultatų.

Trečioji dalis skirta visuomenės dalyvavimui valstybės valdyme aptarti ir yra pradedama L. Dromantienės pažintiniu straipsniu apie ES socialinę politiką, kuris tiesiogiai nesusijęs su dalies pavadinimu, tačiau formuoja bendrą socialinės politikos raidos foną tolimesniems straipsniams. Po šios straipsnio R. Chlivicko pateikta naujosios viešosios vadybos bazinė nuostata į pilietį kaip klientą. E. Petkienė ir R. Tijūnaitienė savo straipsnyje aptaria visuomenės dalyvavimo šiuolaikiniame valdyme teorinius aspektus bei trumpai pristato praktinę tokio dalyvavimo plėtrą. R. Pertaruskienė bendrame straipsnyje su A. Raipa analizuoja partnerystės principo taikymą naujojoje viešojoje vadyboje, o trečiąją dalį užbaigia G. Žilinsko straipsnis, kuriame jis analizuoja naujosios viešosios vadybos raišką savivaldybėse ir kuris dėl savo turinio labiau tiktų į pasakutinę dalį.

Ketvirtoji knygos dalis susideda iš šešių straipsnių, kuriuose aptariami atskiri naujosios viešosios vadybos taikymo teoriniai ir praktiniai aspektai. D. Matusevičius aptaria viešųjų finansų vidaus kontrolės strateginius komponentus, E. Backūnaitė analizuoja fiskalinės decentralizacijos sampratą ir modelius, O. G. Rakauskienė – valstybės ekonominės politikos teorinius ir praktinius aspektus, V. Obrazcovas kartus su E. Savu aptaria viešosios vadybos požiūrį į viešąsias paslaugas, alternatyvius piliečių aprūpinimo paslaugomis mechanizmus, R. Čiegis rašo apie aplinkos vadybą, J. Piliutytė – apie urbanistinės plėtros valdymą ir miestų plėtrą.

Knygoje plačiai analizuojama naujoji viešojo vadyba. Tai gana integralus kūrinys. Nėra jokių abejonių, kad jis bus naudingas ir studijuo-

jantiesiems, ir viešajame sektoriuje dirbantiesiems. Vertinga ji yra ir mokslinį darbą dirbantiesiems, tiek viešojo administravimo, tiek su juo besiribojančių kitų socialinių mokslų specialistams kaip papildomos informacijos šaltinis.

Gerą knygos turinį truputį sumenkina pasitaikantys techninio ir redakcinio pobūdžio netikslumai, tarkime rašant pavardes, kai net viename tame pačiame straipsnyje dauguma pavardžių rašomos originaliai, be lietuviškų galūnių, bet M. Weber rašomas tai transkribuojant, tačiau be lietuviškos galūnės, tai su ja [1, p.76–77]. Dar už kelių puslapių pastraipa su neįskaitomais ženklais [1, p. 82]. Įvairiai vartojama kartinė knygos sąvoka – *naujoji viešojo vadyba*. Kai kurie autoriai ją kažkodėl rašo kabutėse (lyg atsiribojant nuo šios sąvokos, paverčiant ją metaforiška ar nepakankamai pasiteisinusia ir kt.). Kai kur ji rašoma kursyvu, kai kur – niekaip neišskiriama, kai kur, kaip *viešojo vadyba* [1, p 101-111], dar kitur trumpinama – NVV [1, p. 212–226]. Kai kurių autorių rašoma įvairiai [1. p. 6–22]. Turėtume pastabų ir dėl knygos maketo, ypač dėl pasirinkto knygos šrifto ir formato, kuriuos akivaizdžiai derėtų padidinti.

Šios pastabos visgi nepaneigia vertingo ir vaisingo darbo, kuris bus naudingas ir akademinėi bendruomenei, ir viešojo sektoriaus praktikams, ir politikams.

Literatūra

1. *Naujoji viešojo vadyba. Mokomoji knyga.* / Ats. Red. A. Raipa. Kaunas: Technologija, 2007.
2. *Viešasis administravimas. Monografija* / Ats. Red. A. Raipa. Kaunas: Technologija, 1999.
3. *Viešojo administravimo efektyvumas. Monografija.* / Ats red. A. Raipa. Kaunas: Technologija, 2001.